

Työ ja turva -osasto/EK/ea

30.10.2020

SAK 14228 / 2020

Työ- ja elinkeinoministeriö

kirjaamo@tem.fiolli.sorainen@tem.fi

TEM100:00/2020

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriön valmistelemassa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisemiseksi. Esityksen tavoitteena on vahvistaa työvoiman hyväksikäytön uhriksi joutuneen oikeusasemaa ja siten myös luoda edellytyksiä työvoiman hyväksikäyttötapausten parempaan ilmituloon.

SAK kannattaa vahvasti ehdotuksia, jotka tähtäävät uhrin aseman parantamiseen ja tarkentavat hyväksikäytön seuraamuksia niin, että ne kohdistuvat nykyistä paremmin hyväksikäyttöön syyllistyvään työnantajaan. SAK katsoo, että esitetyillä muutoksilla voidaan parantaa työntekijöiden asemaa, vähentää heidän hyväksikäyttöään ja lisätä työnantajien vastuuta. Ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäyttö on kasvava ja vakava ongelma, johon tarvitaan nopeita ratkaisuja.

SAK pitää tärkeänä ehdotusta, että ulkomaalaiselle työntekijälle myönnettäisiin tilapäinen oleskelulupa työnhakemista varten, ja työntekijäoikeuden laajentamista hyväksikäyttötilanteissa niin, että hyväksikäyttötilanteessa hän voi hakeutua toisen työnantajan palvelukseen samalle tai muulle ammattialalle. Muutokset ovat tärkeitä, koska ne merkitsisivät sitä, että työnantajan tai toimeksiantajan ei-hyväksyttävästä toiminnasta johtuva työntekijän päättyminen ei koituisi hyväksikäytetyn työntekijän vahingoksi eli hänen maassa oleskeluoikeutensa ei päättyisi. Pelko oleskeluoikeuden menettämisestä on ulkomaalaisilla työntekijöillä suuri syy siihen, miksi hyväksikäyttöä ei uskalleta nostaa esiin.

Hallituksen esityksessä laiminlyönnin merkittävyyttä ja kokonaisharkintaa kohtuuttomuudesta tulisi arvioida suhteessa työvoiman hyväksikäytön yleisiin piirteisiin. Esityksessä on lueteltu kattavasti tyyppillisiä hyväksikäytön piirteitä. Työvoiman hyväksikäyttö on monimuotoinen ja muuttuva ilmiö siksi on hyvä, että listaus on avoin ja siinä on huomioitu, ettei kaikkein piirteiden tarvitse toteutua. Kohtuuttomuuden kokonaisarviointiin esityksessä ei toisaalta oteta kantaa.

SAK pitää hyvänä, että ehdotuksen mukaan hyväksikäytön toteaminen ei tulisi edellyttämään, että se olisi todettu rikostutkinnan yhteydessä, vaan hyväksikäyttöä ja laiminlyöntejä koskevan harkinnan voisi tehdä Maahanmuuttovirasto. SAK korostaa, että harkinta edellyttää kuitenkin perusteellista osaamista työehtojen osalta, kuten palkoista, työajoista ja sovellettavista työehtosopimuksista.

Työ ja turva -osasto/EK/ea

30.10.2020

Lisäksi SAK kannattaa esitystä, jonka mukaan alipalkkaukseen tai muuhun työehtojen rikkomiseen syyllistyvältä työnantajalta evätään lupa ulkomaisen työvoiman palkkaamiseen. On tärkeä, että niin Työ- ja elinkeinotoimisto kuin Maahanmuuttovirasto voi tehdä päätöksen, että pidättäytyy työntekijän oleskelulupien myöntämisestä sellaisen työnantajan palvelukseen tai toimeksiantajan sopimussuhteeseen, joka itse tai edustajansa välityksellä on toistuvasti antanut viranomaiselle 186 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja.

SAK kannattaa ehdotusta, että Ulkomaalaisten työntekijäin työsuhde- ja oleskelulupa-asioiden neuvottelukunta siirrettäisiin sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön. Ehdotus on perusteltu, koska työvoiman maahanmuuton hallinto on siirretty sisäministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriöön vuoden 2020 alusta lähtien.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry